

*O'zbekiston Jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universiteti,
Xalqaro munosabatlar va IGF (filalogiya tillarni o'qitish: O'zbek tili yo'nalishining)
1-kurs talabasi*

Norpolatovazamat199@gmail.com

+998910821121

Talaba: Norpo'latova Shaxinabonu

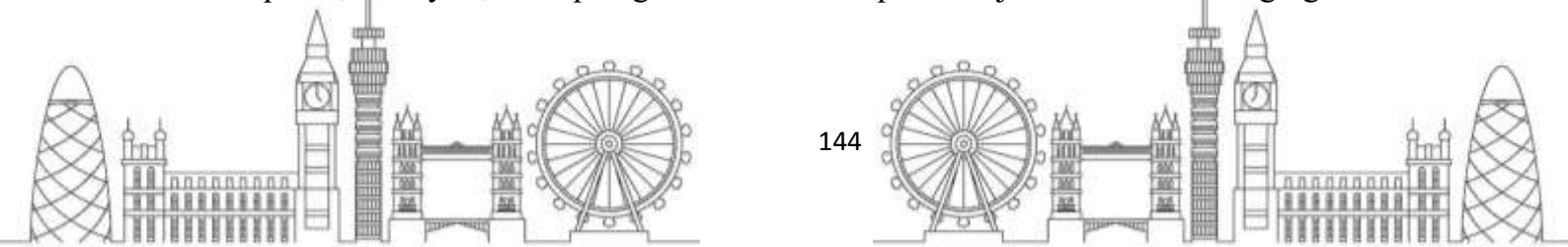
Ilmiy rahbar: f.f.f.d, PhD E'tibor Yaxshiyeva

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'tkir Hoshimovning "Urushning so'nggi qurboni" hikoyasi tahlil qilinadi. Asarda urushdan keyingi davrda insonlar qalbida qolgan og'riq, yo'qotish va ruhiy iztiroblar badiiy tasvir orqali yoritilgan. Hikoya orqali muallif urushning eng katta zarbasi inson qalbiga yetishini hamda uning oqibatlari uzoq yillar davomida saqlanib qolishini ko'rsatadi. Maqolada asarning g'oyaviy mazmuni, obrazlar tizimi va muallifning badiiy mahorati tahlil etiladi. Shuningdek, hikoyaning bugungi kun o'quvchisi uchun tarbiyaviy ahamiyati ochib beriladi.

Kalit so'zlar: O'tkir Hoshimov, urush, inson ruhiyati, Shoikrom obrazi, ona mehri, ma'naviy inqiroz, oilaviy munosabatlar, psixologizm, badiiy tasvir, urush fojeas

Insoniyat tarixida urushlar doimo jamiyat taraqqiyotiga salbiy ta'sir ko'rsatgan, millionlab insonlarning hayotini izdan chiqargan fojeali hodisa sifatida namoyon bo'ladi. Urush oqibatlari nafaqat iqtisodiy va moddiy yo'qotishlar, balki inson ruhiyatida chuqur iz qoldiruvchi ma'naviy jarohatlar bilan ham belgilanadi. Ayniqsa, urushdan keyingi davrda oddiy insonlarning kundalik hayoti, ichki kechinmalari va ruhiy iztiroblari yanada yaqqol namoyon bo'ladi. O'zbek adabiyotida urush mavzusi ko'plab ijodkorlar tomonidan yoritilgan bo'lib, O'tkir Hoshimov ijodida bu masala alohida o'rin egallaydi. Uning "Urushning so'nggi qurboni" hikoyasida urushning inson hayotiga ko'rsatgan ta'siri, oilaviy munosabatlar va insoniy qadriyatlarning sinovdan o'tishi badiiy mahorat bilan tasvirlangan. Mazkur maqolada ushbu asarning g'oyaviy-badiiy xususiyatlari, obrazlar tizimi hamda uning tarbiyaviy ahamiyati tahlil qilinadi. Asosiy qism asarda bahor faslining tasviri muhim badiiy vosita sifatida qo'llanilgan. Bahor - yangilanish, umid va hayot timsoli bo'lsa-da, qahramonlar hayotida bu fasl quvonch emas, balki ichki iztiroblar bilan uyg'unlashadi.

Shoikrom obrazida oddiy insonning urush davridagi og'ir hayoti, ruhiy tushkunligi va ichki kurashi aks etadi. U tirikchilik tashvishlari bilan yashab, hayot mazmunini yo'qotgandek bo'ladi. Bu esa urushning inson qalbiga yetkazgan zarbasini ifodalaydi. Shoikromning oilaviy muhitidagi ziddiyatlar ham asarda muhim o'rin tutadi. Uning xotini Xadicha obrazida urush davrida yuzaga kelgan ijtimoiy-psixologik o'zgarishlar aks etadi. Ziqnalik, asabiylik, boshqalarga nisbatan befarqlik kabi jihatlar insonlarning og'ir sharoit

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

ta'sirida o'zgarib borayotganini ko'rsatadi. Shu bilan birga, Shoikromning sabr-toqati, farzandlariga bo'lgan mehr-muhabbati uning ijobiy fazilatlarini namoyon etadi. Asarda Umri xola obrazi alohida e'tiborga loyiq. U o'zbek onalariga xos bo'lgan fidoyilik, sabr va mehr timsolidir. Uning o'g'liga bo'lgan cheksiz muhabbati, oiladagi nizolarni yumshatishga intilishi va o'z manfaatini orqa o'ringa qo'yishi orqali muallif ona obrazini yuksak darajada tasvirlaydi. Umri xolaning qiyofasi orqali insoniylik, bag'rikenglik va mehr-oqibat kabi qadriyatlar ulug'lanadi. Hikoyada urushning jamiyatga ta'siri ham chuqur ochib berilgan. Shoikromning: "Zamon qalqigandan buyon yomonlar ko'paydi"- degan fikri orqali muallif urush davrida insonlar orasida axloqiy qadriyatlarning zaiflashganini ko'rsatadi. O'g'rilik, zo'ravonlik va befarqlik kabi illatlar jamiyatda keng tarqaladi. Bu esa urushning eng og'ir oqibatlaridan biri sifatida namoyon bo'ladi. Shoikromning kasallikka chalinishi voqealar rivojini yanada fojeaviy tusga kiritadi. Uning jismoniy azoblari bilan bir qatorda ruhiy iztiroblari ham kuchayadi. Ayniqsa, onasining unga bo'lgan mehr-muhabbati, uning og'ir ahvolini ko'rib chekkan iztiroblari o'quvchida chuqur ta'sir uyg'otadi. Bu yerda ona va farzand o'rtasidagi ruhiy bog'liqlik juda ta'sirchan tarzda ifodalangan. Asarda ramziy detallar ham muhim ahamiyatga ega. Masalan, qulupnay va sut kabi oddiy narsalar orqali insoniy mehr, taqchillik va hayotning og'irligi ifodalanadi. Bu detallar asarning badiiy ta'sirchanligini yanada oshiradi. Shoikrom va uning oilasi hayotida qulupnay va sut kabi narsalar faqat moddiy oziq emas, balki mehr, e'tibor va insoniy iliqlikni anglatadi. Shu orqali muallif urush sharoitida insonlar orasidagi munosabatlar sovuqlashganini, oddiy mehr-oqibat ham qadrsizlanib borayotganini badiiy tarzda ochib beradi. Demak, ushbu detallar asarda nafaqat maishiy buyum sifatida, balki chuqur ma'naviy yuk tashuvchi ramziy obrazlar sifatida xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, "Urushning so'nggi qurboni" hikoyasi orqali O'tkir Hoshimov urushning inson hayotiga ko'rsatgan halokatli ta'sirini chuqur va ta'sirchan tarzda ochib beradi. Asarda oddiy insonlar taqdiri misolida urushning nafaqat jismoniy, balki ruhiy va ma'naviy oqibatlari ham yoritilgan. Qahramonlarning ichki kechinmalari, iztiroblari va yo'qotishlari o'quvchini chuqur o'yga toldiradi. Eng muhimi, asar orqali tinchlikning qadriga yetish, insoniylikni saqlab qolish va mehr-oqibatni asrash g'oyalari ilgari suriladi. Shu jihatdan, mazkur asar bugungi kunda ham o'z dolzarbligini yo'qotmagan bo'lib, har bir o'quvchi uchun muhim hayotiy saboq vazifasini bajaradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'tkir Hoshimov. Urushning so'nggi qurboni.
2. O'tkir Hoshimov. Daftar hoshiyasidagi bitiklar.
3. O'zbek adabiyoti (darslik).
4. Tafakkur jurnali, 2017. Hikmatlar.uz sayti.
5. Adabiyot nazariyasi bo'yicha qo'llanmalar.

